

प्रात्यक्षिक विभाग

१. चित्रकला (Drawing)

अ. क्र.	घटक	उपघटक
१.	चित्रकलेचे मूल घटक	(i) रेषा (ii) आकार (iii) रंग (iv) छायाभेद (v) पोत
२.	रेखाटन	रेखाटनाची माध्यमे (i) पेन्सिल (ii) पेन (iii) स्केचपेन (iv) कलरब्रश (v) संगणक (आधुनिक साधने)
३.	नैसर्गिक घटकांची रेखाटने	पाने, फुले, फळे, पक्षी, प्राणी इत्यादी
४.	मानवनिर्मित घटकांची रेखाटने	भांडी, घर, फर्निचर, वाहने इत्यादी
५.	भौमितिक घटकांची रेखाटने	त्रिकोण, चौकोन, वर्तुळ इत्यादी
६.	निसर्गचित्र	निसर्गातील रेखाटने
७.	वस्तुचित्र	विविध वस्तूसमूहांचे रेखाटन
८.	सुलेखनाचे मूलभूत रेखाटन	देवनागरी आणि रोमन

चित्रकला (प्रात्यक्षिक कार्य)

चित्रकला या विषयाचा अभ्यास करताना प्रात्यक्षिक कार्यासाठी लेखी कार्यात अभ्यासलेल्या माहितीच्या आधारेच चित्रनिर्मिती शक्य होणार आहे. त्यात पुढीलप्रमाणे प्रात्यक्षिक कार्य करणे अपेक्षित आहे.

१. रेखांकनाच्या माध्यमावर आधारित काही प्रात्यक्षिक कार्य. आवश्यकतेप्रमाणे बदल करण्यास हरकत नाही.
२. पेन्सिल, पेन, स्केचपेन, रंग, ब्रश, यांत्रिक साधने अशा माध्यमांद्वारे सरावाच्या दृष्टिकोनातून प्रात्यक्षिक कार्य पूर्ण करा.
३. मानवनिर्मित घटकांचे प्रकार अभ्यासणे व त्यावर छायाप्रकाश रंगाच्या साहाय्याने तीन प्रात्यक्षिके पूर्ण करा.
४. निसर्गचित्रण/ निसर्गातील वृक्ष, वेली, डोंगरांचे पेन्सिल, चारकोल, पारदर्शक जलरंग, अपारदर्शक जलरंग, कलर पेन्सिल या माध्यमातून करताना काही ठळक तर काही तपशिलासह अभ्यास पूर्ण करा.
५. वस्तुचित्र विविध वस्तूसमूह करून त्याचे रेखाटन करून छायाप्रकारातह रंगवा (२ ते ३ वस्तू)
६. सुलेखन कलात्मक व वळणदार अक्षर विविधतेप्रमाणे स्वैर, सौंदर्यपूर्ण प्रात्यक्षिक करा.

अ.क्र	उपघटक	माध्यम	विषय
१	रेषा	पेन्सिल	विविध रेषा व वळणांचा सराव
२	रेखांकनाची माध्यमे	पेन्सिल, पेन	विविध पानाफुलांची रेखाटने करा.
३	निसर्गातील घटकांचे रेखाटन	पेन्सिल, जलरंग	पाने, फुले, डोंगर, झाडे, यांची रेखाटने करा.
४	मानवनिर्मित वस्तू	जलरंग	दोन मानवनिर्मित घटकांची रेखाटने करा व जलरंगात रंगवा (छाया प्रकारासह)
५	मानवनिर्मित वस्तू	पेन्सिल, जलरंग	चौरस व शंकूच्या आकाराच्या वस्तूसमूहाचे रेखाटन करून छायाप्रकाशाचे विविध टप्पे दाखवा.
६	निसर्गचित्र	पेन्सिल, /रंगीत पेन्सिल/पेस्टल	निसर्गातील दृश्याचे चित्रण करा
७	निसर्गनिर्मित वस्तू	पेन्सिल, पेन	तुमच्या परिसरातील आढळणाऱ्या प्राण्यांची रेखाटने करा.
८	निसर्ग चित्रण	कोलाज(पेपर) रंगीत	कोलाज तंत्राचा वापर करून निसर्गदृश्य तयार करा.
९	मानवनिर्मित वस्तू	जलरंग	निसर्गनिर्मित वस्तूसमूहाचे (कोणत्याही वस्तू) समोर ठेवून छायाभेदासह चित्रण करा.
१०	सुलेखन	कटनिब/बोरू/पेन	देवनागरी , रोमन अक्षर लेखनाचा सराव
११	सुलेखन, अक्षरलेखन	रंग	शब्दाच्या आशयानुसार (लठ्ठपणा, उंच, दुष्काळ, कोरोना, अलंकार) अक्षरलेखन करा
१२	निसर्गचित्रण	जलरंग	यथार्थदर्शनासह निसर्गचित्र तयार करा.